

verslagen & rapporten uit de regio

Friese reservaten/Wachtgebieden

Als bijlage van 'Vanellus' jaargang 32 (3) van mei-juni 1979 verscheen een door J. Peetsma samengesteld rapport van 24 pagina's over de werkzaamheden van de Friese wachten. In het totaal werd voor de nazorg 32079 ha in Friesland beheerd door 90 afdelingen. In de broedperiode 1978 hebben 11 afdelingen stokken met plasticzakken geplaatst en met succes. De bezetting van enkele reservaten loopt de laatste jaren erg terug.

• Nadere gegevens bij J. Peetsma, Akkersplein 106, 8443 AV Heerenveen, 05130 - 36674.

De flora van Noordwijk

Dat de flora vaak nauw verband houdt met de vogelbevolking wordt men zich meer en meer bewust. Ook de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming 'Noordwijk' ziet dat in en heeft de flora van Noordwijk uitgegeven. Wellicht kan in de toekomst het verdwijnen van bepaalde vogelsoorten en plantensoorten met elkaar in verband gebracht worden? Het hoofdstuk 6 'Veranderingen in de flora' wijst al op ingrijpende veranderingen die in het landschap plaatsgevonden hebben.

E. Aartse, J. van Dijk, D. Hoek, H. Verkade, C. M. J. Verweij: De flora van Noordwijk. Met 23 figuren en kaartjes, 134 pag. (1978). Uitg. Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming 'Noordwijk', Noordwijk. Verkrijgbaar door storting van f 17,- (f 14,90 + f 2,10 porto) op giro 2 573 795 tnv penningmeester Vogelbescherming 'Noordwijk', Noordwijk met vermelding 'Flora van Noordwijk'.

De Lauwersmeer

De Lauwerszeepolder is 10 jaar na de afsluiting een ruige vlakte van een kleine 100 km². De inpoldering geschiedde niet ten behoeve van landaanwinning, maar men had daar veelal andere redenen voor. Een rijk geïllustreerd rapportboek bevat 12 hoofdstukken globaal beschrijvende de huidige situatie in de Lauwersmeer en de voorgestane ontwikkeling in de toekomst. Vier hoofdstukken beschrijven de natuurwetenschappelijke situatie in de Lauwersmeer waaronder hoofdstuk 4 over de vogels van de hand van Mennobart van Eerden & Jouke Prop (pag. 28-36). Er broeden nu circa 55 vogelsoorten met een totaal van 10.000-15.000 broedparen. Onder de broedvogels treffen we onder meer de volgende soorten aan: Pijlstaart, Krakeend, Bruine en Grauwe Kiekendief, Kwartel, Porseleinhoen, Strandplevier, Kluut, Dwergmeeuw, Velduil en Grauwe Gors. Een speciaal hoofdstuk wijdt Bart Ebbinge aan 'Brandganzen en hun voedsel' (pag. 38-45), terwijl ook door J. Bruinenberg verstrekte gegevens over kiekendieven (pag. 88) worden vermeld. In oktober en november zijn er veel watervogels en stijgen de aantallen Smienten en Brandganzen tot vele tienduizenden vogels. In grote aantallen komen er ook de steltlopers voor, opmerkelijk zijn daarbij de aantallen van de Zwarte Ruiter, Kemp-

haan en Kleine Strandloper. Het wordt als een belangrijk watervogelgebied aangemerkt. Volgens de Ramsar-criteria, genoemd naar het internationale congres in Iran in 1971, zou een gebied ten minste 1% van de populatie van een bepaalde soort moeten herbergen om van internationale natuurwetenschappelijke betekenis te zijn. In het gebied van de Lauwersmeer voldoen niet minder dan 14 soorten watervogels 165 x aan deze norm, hetgeen duidelijk de belangrijkheid van het gebied illustreert. Het beheer zal zodanig ingericht moeten zijn dat het behouden blijft voor de watervogels!

J.T.
B. Beets, H. A. Bruning, S. Daan, T. Dekker, B. Ebbinge, M. van Eerden, A. van der Heide, J. J. Hooft, L. Hoogduin, K. S. Feitsma, J. Meijer, A. Nentjes, J. Prop, J. Snippe & K. van der Zwiip: De Lauwersmeer. 104 pagina's, 64 foto's, 26 kaarten en grafieken (1979). Uitg. Werkgroep Lauwersmeer, Harlingen. Te bestellen door f 18,50 over te maken op postrekening 17.26.195 van de Vereniging tot Behoud van de Waddenzee, Harlingen met vermelding van de boektitel. Wederverkopers wordt met factuur geleverd met een netto korting van 20%.

Vogels van W. H. Vliegenbos,

Een gestencild verslag van J. Ch. Boshuizen jr. over 'De Vogels van het W. H. Vliegenbos te Amsterdam-Noord in de jaren 1972 t/m 1977' (18 pagina's) vermeldt de waarnemingen van 101 vogelsoorten in dit bos van 263.686 m² groot, waaronder Noordse Stern, Noorse Boszanger, Vuurgoudhaantje, Appelvink en vele andere soorten. Ook in de toekomst is dit verslag als vergelijkend materiaal bijzonder waardevol.

Inlichtingen bij J. Ch. Boshuizen jr., Nieuwendammerdijk 66, 1025 LP Amsterdam, 020 - 272 088.

Eemsmond Grenzenloos

Een boekje over het Eemsmondgebied omdat het een vogelvrij gebied is, waardoor een van beide zijden omstreden landgrens loopt. En aan beide zijden van de Eems vinden activiteiten plaats, waarbij nauwelijks of geen aandacht worden geschonken aan de activiteiten

van de andere partij en de invloed van gezamenlijke activiteiten op dit internationale natuurgebied. Bovendien is er nog zeer veel onbekend over dit gebied, de natuurlijke functies die er een rol van betekenis spelen en daar waar natuurlijke en menselijke functies strijdig met elkaar en zichzelf zijn. Hoofdstuk 8 over 'Vogels' werd geschreven door Arend Tim-

merman sr. (pag. 40-53). Voor de Kluut is het Eemsmondgebied absoluut onmisbaar voor het behoud van de soort. Scholekster en Kluut hebben de hoogste percentages! Er valt op dat het betrekkelijk kleine Eemsmondgebied een naar verhouding veel groter aantal vogels huisvest dan in het zeer grote Middellandse Zeegebied. Het blijkt dat er nog heel wat gegevens over de waarde van dit gebied voor de vogels zullen moeten worden verzameld.

J. Abrahamse, J. Duinker, P. Dijkema, P. Heukels, P. Lako, K. Lambers, A. Nentjes, P. Reijnders, J. Schreuder, A. Timmerman sr., H. Veenstra, A. van der Veen, P. de Wolf, W. Wolff, H. Wouters: Eemsmond, Grenzenloos. 177 pag., vele foto's, grafiekjes en kaartjes (1978). Uitg. Werkgroep Eemsmond, Groningen. Prijs f 25,-. Te bestellen door overmaking op gironummer 3 800 529 tnv Werkgroep Eemsmond, postbus 464, 9700 AL Groningen, 050-124 900 met vermelding van de boektitel.

Rapport Polder Groot Koninkrijk, 's-Gravendeel

In dit rapport worden (pag. 4-6) de ornithologische waarden van de Polder Groot Koninkrijk te 's-Gravendeel vermeld. Wat betreft het grasgors ligt het belangrijkste terrein langs de oostelijke Oude Maas. Sinds 1972 werden in de weidepolder 121 vogelsoorten waargenomen. In de afgelopen vijf jaar werden er 38 soorten broedend aangetroffen, waaronder de Zomertaling. Het aantal broedvogelsoorten van de polder bedroeg in 1977 27. In 1977 werden Krakeend, Kuifeend, Tureluur en Kuifleeuwerik voor het eerst broedend vastgesteld. Tijdens de voor- en najaarstrek fungeert de polder als rustplaats en foerageerplaats van tal van vogelsoorten, zoals Purperreiger, Regenwulp, Kemphaan en Slobeend. In de late herfst en in de wintermaanden is het grasgors het vogelrijkst.

Ornithologisch vormt ook het rietgors een belangwekkend natuurgebied. Tussen 1972 en 1977 werden er in totaal 101 vogelsoorten waargenomen. In die periode kwamen daarvan 30 soorten tot broeden. In het voorjaar 1977 werden 27 soorten als broedvogel vastgesteld, waaronder de Bruine Kiekendief, Blauwborst (3 paar) en de Cettis Zanger. Omdat het getijdenkarakter van het gebied grotendeels behouden bleef kan het overgrote deel van de broed- en trekvogels zich na de Haringvlietsluiting handhaven. Gedurende de voor- en najaarstrek wordt het rietgors regelmatig bezocht door ruiters en andere soorten. Als overwinteringsgebied is het onder meer van belang voor de Waterral, Baardmannetje, duizenden eenden, IJsvogel, Roerdomp, Klapekster en vele stootvogelsoorten. Gele Kwikstaart, Boerenzwaluwen en Spreeuwen gebruiken het gebied als slaapplaats. Het rietgors vormt duidelijk een ornithologische eenheid met de polder, waarbij moet worden bedacht dat de waarde van beide terreinen als geheel groter is dan de som van beide gebieden afzonderlijk! Als

men bedenkt dat in het gebied van de Oude Maas totaal 86 soorten als broedvogel voorkomen dan is het aantal van 59 broedvogelsoorten in 150 ha grote gebied uitzonderlijk. De ornithologische gegevens zijn voornamelijk van L. Preesman.

H.G. v.d. Weijden: De natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden van de Polder Groot Koninkrijk (G.K.) te 's-Gravendeel. 43 pag., 13 foto's, 5 grafieken, 3 historische overzichtskaartjes, incl. 3 bijlagen waaronder een 'avifaunalijst'. (1978). Rapport 1978-21. Uitg. Staatsbosbeheer, Zuid-Holland, Consulentschap Natuurbehoud, Van Speijkstraat 13, 9726 BH 's-Gravenhage.

Oosterscheldenummer 'Zeeuws Nieuws'

'Zeeuws Nieuws' (jaargang 5-nr. 2 - augustus 1979) gaf een speciaal Oosterscheldenummer uit. Over de 'Vogels en de Oosterschelde' (pagina's 54-58) schrijft R.H.D. Lambeck. Uit cijfers blijkt dat de Oosterschelde vooral belangrijk is voor de steltlopers. Grofweg de helft van alle Deltagebied-dieren verblijft in dit bekken. Voor de Rotgans is de Oosterschelde eveneens hoofdgebied. Ook voor meeuwen en eenden is het gebied van grote betekenis. Naar schattingen meent men te kunnen zeggen dat in de Oosterschelde circa 22 miljoen steltloperdagen jaarlijks worden doorgebracht. Voor watervogels behoort het Delta-gebied bij de eerste drie gebieden van Europa. Bij de steltlopers komt de Delta op de tweede plaats na de Waddenzee en aangezien de Oosterschelde van deze categorie de helft van de Deltavogels herbergt, blijkt hieruit dus duidelijk het grote internationale belang van dit bekken. Ja zelfs blijkt dat de gemiddelde vogeldichtheid in het gebied van de Oosterschelde hoger ligt dan in de Waddenzee!

In dit Oosterscheldenummer schrijft John Beijersbergen over 'Hoeveel waarde zal de Oosterschelde voor vogels nog hebben na 1985?' (pagina's 64-65). Er wordt gedacht aan de toekomstige waarde van de Oosterschelde voor broedvogels. Met name in de Zandkreek en de Krabbenkreek, te noorden van Sint Philipsland en bij Oude Tonge, Kats en Rilland Bath kunnen droogblijvende zandplaatjes en schorren voor een aantal kustvogels een grotere waarde krijgen als broedplaats. Het te voeren beleid dient op deze potentiële waarde te worden afgestemd. Oeverrecreanten, sportvissers en watersporters zullen uit de vogelbroedplaatsen moeten blijven. Nieuwe aanleg van jachthavens moet voorkomen worden in de nabijheid van belangrijke vogelgebieden. Ja er zullen in de toekomst rust- en broedterreinen afgesloten dienen te worden en daar zal dan een effectief toezicht moeten worden gehouden.

Deze kwartaaluitgave wordt gratis verzonden aan donateurs van de Stichting Het Zeeuws Landschap, Stichting Zeeuws Coördinatiorgaan voor

Natuur-, Landschaps- en Milieubescherming en de Stichting Zeeuws Biologisch Museum. Redactieadres: C. Huygenlaan 22, 4382 BP Vlissingen, 01184 - 17087.

Was 'Het Vogeljaar' niet één der eersten die in het Zeeland-nummer op het grote belang van de Oosterschelde wees (jaargang 19 - 1971 - nr. 4 - pag. 553-559)? Ir. J. Loeff schrijft in dat artikel reeds dat de Oosterschelde tot één van de rijkste gebieden van Europa voor de vogels gerekend moet worden.

Oosterschelde, het leven in en om het water

Dit boek is een pleidooi voor het behoud van het milieurijkdom van de Oosterschelde. Diegenen die het nog niet wisten zullen na het lezen van dit boek niet anders kunnen vaststellen dan dit kostelijke gebied gespaard zal moeten worden. De kaarten aan het begin van elk hoofdstuk, maar vooral uitzonderlijk fraaie onderwaterfoto's van drs. J.C. Post drukken een bepaald eigen stempel op dit magnifieke boek. De pagina's 126-141 werden gereserveerd voor de meest opvallende bewoners van de Oosterschelde: de vogels. Soms zijn er wel 50.000 Scholieksters (de foto op pagina's 134-135 is indrukwekkend). Op iedere km² slik komen er over het gehele jaar genomen gemiddeld meer dan 700 vogels voor. Het gemiddelde aantal vogels per dag kan oplopen tot circa 100.000 vogels, dat wil zeggen zo'n 300 per km², waarvan slechts 40% van het totale gebied uit slik bestaat. Eén km² Oosterschelde wordt zeker even intensief door de vogels benut als één km² Waddenzee. In de drukste tijd komen er wel 200.000 vogels tegelijk op de Oosterschelde voor.

Op een kaart worden de voedselgebieden van de wadvogels en de duikende aangegeven, evenals de hoogwatervluchtplaatsen. Op de foto met de Kanoetstandlopers (pagina 138) kunnen we ook Bonte Strandlopers ontmoeten, terwijl het jammer is dat de naad van het boek door de voedselzoekende Zilvermeeuw heengaat.

Jammer ook dat het stofomslag veel mooier is dan het eenvoudige sobere kaft.

Het grootste deel van de foto's werd gemaakt door Jankees Post, die met een interessant hoofdstuk over onderwaterfotografie de tekst van Wim Wolff afsluit.

Wim Wolff & Jankees Post: Oosterschelde, het leven in en om het water. Met voorwoord van mr. J. Klaasesz, 206 pagina's, ruim 200 kleurenfoto's (1979). Uitg. A.W. Sijthoff's Uitgeversmij., Alphen aan de Rijn. Prijs f 52,50 (voor leden van Natuurmonumenten f 42,50).

Broedgegevens Goeree, 1978

Een broedvogelverslag van Goeree over 1978 werd samengesteld door K. Tanis en G. Lokker. Kwantitatief geïnventariseerd werden 'Kleinstee, Marend en naaste omgeving' (met o.a. Nachtegaal, Grauwe Klauwier), 'De

Punt, Springertduinen tot aan de vuurtoren' (met o.a. Sprinkhaanrietzanger, Spotvogel, Grasmus, Braamsluiper), 'Preekhilpolder' (met o.a. Gele Kwikstaart, Grauwe Klauwier, Bosrietzanger), de 'Inlagen' (met o.a. Graspieper, Kleine Karekiet, Bosrietzanger, Rietzanger), 'De Kriekel' (met o.a. Grauwe Klauwier, Kneu), 'Houtwal Flaauwe Werk' (met o.a. Sprinkhaanrietzanger, Bosrietzanger, Roodborsttapuit, Putter, Kneu) en incidentele waarnemingen in de Middel- en Oostduinen, de Schans en de Oostdijkseweg. Bovendien worden de broedvogels in de 70 nestkastjes vermeld.

Dit verslag (8 pagina's, gedrukt) is verkrijgbaar door storting van f 3,— (inclusief portokosten) op de Rabo-bank, Oude Tonge nr. 14.09.07.955 tnv Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming Goeree Overflakkee met vermelding 'Broedvogels Goeree 1978'.

Nestkastverslag Nunspeet 1977-1978

Met de regelmaat van de klok blijven de nestkastverslagen uit de omgeving van Nunspeet (samensteller A. Smit) verschijnen. Dit gestencilde verslag bevat 9 gestencilde kantjes over negen gebieden (circa 372 ha) met totaal 576 opgehangen nestkastjes. In deze periode deden drie nieuwe soorten hun intrede in de kasten van het gebied Elspeet: Boomkruiper, Grote Bonte Specht en Draaihals. Voor elk gebied volgt een 'nabeschouwing'. Interessant is het verloop van de broedgevallen van de Bonte Vliegenvangers. De verstoringen van broedsels in nestkasten door mensen zijn haast onbegrijpelijk, maar wel tekenend voor deze tijd! Er moeten weer kilometerslange ongebaande wegen met ladder en ander materiaal door de medewerkers gesjouwd zijn.

Te bestellen door storting van f 3,50 op gironummer 1 445 998 tnv W. Smit, Vondellaan 16, Harderwijk onder vermelding 'Nestkastverslag 77-78'.

Vogelwacht Zuidoost-Drenthe

Enkele leden van de Vogelwacht Zuidoost-Drenthe zijn al lange tijd bezig met het opnemen van de vogelstand en alles wat daarbij hoort. Afgelopen winter hebben ze via de dagbladen een oproep gedaan aan mensen die ook geïnteresseerd zijn in vogels. Hierdoor zijn een aantal nieuwe leden gekomen, waaronder 30 jeugdleden.

Het werkgebied van de nieuwe vogelwacht omvat voorlopig alleen de zuidoosthoek van Drenthe, dat wil zeggen Zwartemeer, Klazinaveen, Erica, Nieuw Amsterdam en Schoonebeek, met als zuidoost-grens de Duitse grens. Men staat graag open voor suggesties die van belang kunnen zijn voor uitbreiding van de vogelwacht.

• Contactadres: F. Kleinjan, Kalffstraat 57, 7887 AG Erica, 05914-1792.